Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

INFORMACJA o wynikach kontroli akcesoriów odblaskowych

Warszawa, maj 2015 r.

INFORMACJA

o wynikach kontroli akcesoriów odblaskowych

Termin: I kwartał 2015 roku (styczeń-marzec)

Kontrolujący: 16 wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej (tj. z województwa dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego oraz zachodniopomorskiego).

Cel kontroli: sprawdzenie i ocena wprowadzonych do obrotu akcesoriów odblaskowych, należących do grupy środków ochrony indywidualnej kategorii II, pod kątem spełniania wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. *w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej*[1], w tym przeprowadzenie badań laboratoryjnych sprawdzających właściwości fotometryczne akcesoriów odblaskowych[2]. Dodatkowo część odblasków została poddana testowi swobodnego spadku[3] i badaniom sprawdzającym wpływ deszczu[4] (szczegóły podano w punkcie „Badania laboratoryjne").

Podmiot badający: badania laboratoryjne zostały przeprowadzone przez akredytowane laboratorium Instytutu Transportu Samochodowego w Warszawie. Jest to jedyne laboratorium w Polsce przeprowadzające badania akcesoriów odblaskowych pod kątem spełniania wymagań normy zharmonizowanej PN-EN 13356.

Zakres podmiotowy kontroli: kontrolami objęto **113** przedsiębiorców, w tym:

- sklepy detaliczne – 59 (głównie sklepy zajmujące się sprzedażą zabawek, odzieży ostrzegawczej, części samochodowych i rowerowych, ze sprzętem sportowym, a także kioski oferujące różny asortyment towarów),
- sklepy wielkopowierzchniowe – 33,
- hurtownie – 19,
- producenci – 1,
- importerzy – 1.

[1] (Dz. U. Nr 259, poz. 2173), zwane dalej: „rozporządzeniem Ministra Gospodarki"

[2] wymaganie określone w § 15 rozporządzenia Ministra Gospodarki. Zgodnie z pkt 4.2.2 normy zharmonizowanej PN-EN 13356:2004 „Akcesoria zapewniające widzialność, przeznaczone do użytku pozazawodowego. Metody badań i wymagania", zwanej dalej: „normą zharmonizowaną PN-EN 13356", powinny osiągać minimalne wartości współczynnika odblasku, podane w tabeli 1 i 2 normy.

[3] pkt 5.2 normy zharmonizowanej PN-EN 13356.

[4] pkt 5.7.2 normy zharmonizowanej PN-EN 13356.

Zakres przedmiotowy kontroli: łącznie skontrolowano **226** akcesoriów odblaskowych, w tym:

- pochodzących z importu – 110,
- pochodzących z pozostałych krajów Unii Europejskiej – 53,
- nie ustalono – 34,
- produkcji krajowej – 29.

Podczas kontroli skontrolowano mniejszą liczbę akcesoriów odblaskowych, niż zakładał plan. Przyczyną była uboższa oferta handlowa akcesoriów odblaskowych na rynku, niż wynikało to ze wstępnej analizy. Ponadto kontrola pokazała, że oferta handlowa nie jest zróżnicowana a na terenie całego kraju oferowany asortyment akcesoriów odblaskowych powtarza się. To utrudniło zrealizowanie założeń kontroli.

Wyniki kontroli: łącznie zakwestionowano **203** akcesoria odblaskowe (89,8 proc. proc. ogółu skontrolowanych), z uwagi na:

- <u>niezgodność z zasadniczymi wymaganiami ze względu na:</u>
  - niespełnianie wymagań fotometrycznych dla powierzchni odblaskowej (w zakresie minimalnej wartości współczynnika odblasku, badania swobodnego spadku oraz testu na wpływ deszczu),
  - nieprawidłowo sporządzoną instrukcję użytkowania – **95** (42 proc. ogółu skontrolowanych),
  - brak instrukcji użytkowania – **89** (39,4 proc. ogółu skontrolowanych),
- <u>niezgodność z innymi wymaganiami ze względu na:</u>
  - brak certyfikatu oceny typu WE – **121** (53,5 proc. ogółu skontrolowanych),
  - nieprawidłowo sporządzoną deklarację zgodności WE – **84** (37,2 proc. ogółu skontrolowanych),
  - brak oznakowania CE – **77** (34,1 proc. ogółu skontrolowanych),
  - brak deklaracji zgodności WE – **76** (33,6 proc. ogółu skontrolowanych),
  - nieprawidłowe oznakowanie CE – **14** (6,2 proc. ogółu skontrolowanych),
  - nieprawidłowy certyfikat oceny typu WE – **10** (4,4 proc. ogółu skontrolowanych),
  - brak i nieprawidłowo sporządzoną dokumentację techniczną – **6** (2,6 proc. ogółu skontrolowanych).

Aby wykazać skalę wykrytych nieprawidłowości, wyniki kontroli akcesoriów odblaskowych zostały przedstawione także w formie schematu.

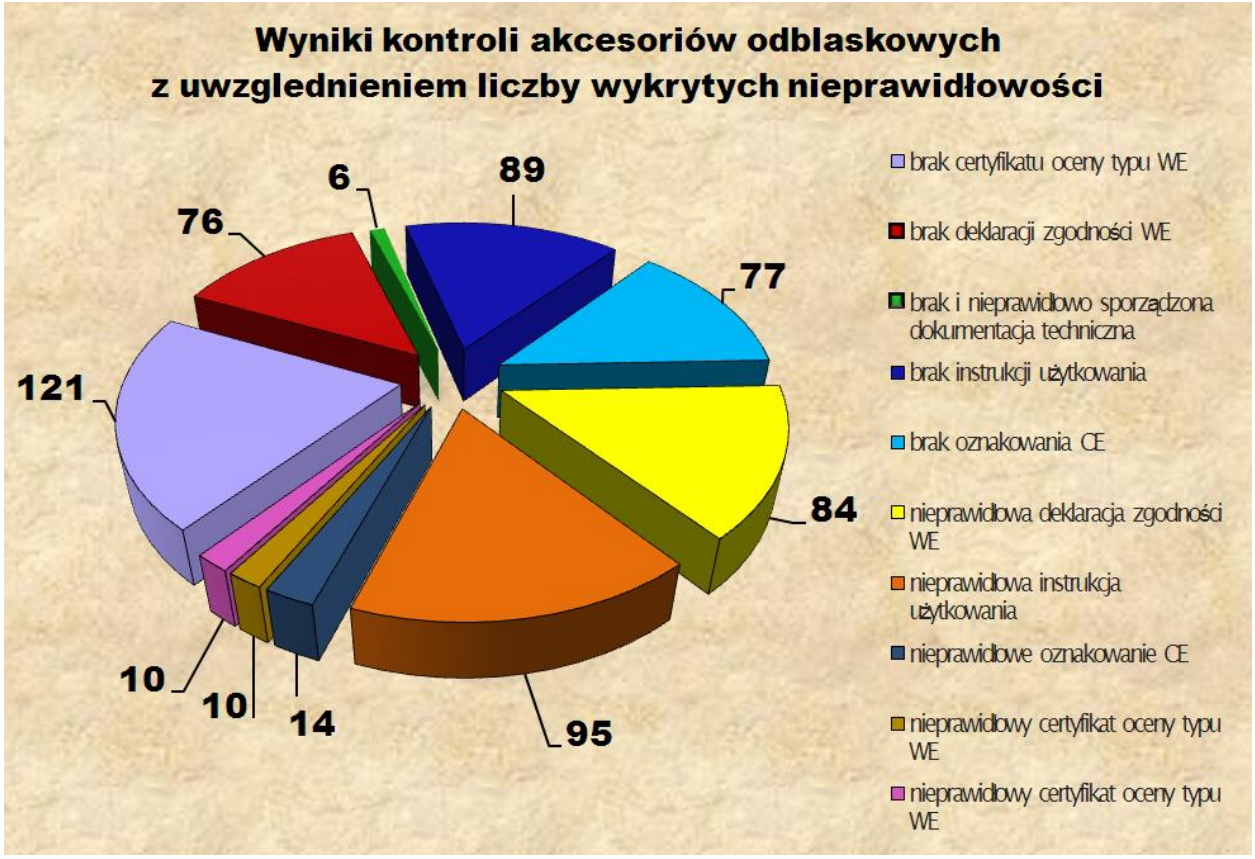

Schemat 1: Ilość akcesoriów odblaskowych zakwestionowanych podczas kontroli prowadzonej przez Inspekcję Handlową w I kwartele 2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników kontroli przekazanych przez Inspekcję Handlową.

Badania laboratoryjne: 41 akcesoriów odblaskowych poddano badaniom laboratoryjnym (18,1 proc. ogółu skontrolowanych). Wszystkie wyroby poddano badaniu fotometrycznemu na zgodność z pkt. 4.2.2 normy zharmonizowanej PN-EN 13356, z czego **17** wyrobów (7,5 proc. ogółu skontrolowanych) nie spełniło wymagań fotometrycznych. Dodatkowo, spośród 41 wyrobów poddanych badaniom laboratoryjnym, **6** wyrobów (2,6 proc. ogółu skontrolowanych) poddano badaniu na swobodny spadek (pkt 5.2 normy zharmonizowanej PN-EN 13356), **2** (0,9 proc. ogółu skontrolowanych) z nich nie spełniły wymagań normy w tym zakresie. **22** wyroby (9,7 proc. ogółu skontrolowanych) poddano testowi na wpływ deszczu (pkt 5.7.2 normy zharmonizowanej PN-EN 13356), z czego **9** wyrobów (4 proc. ogółu skontrolowanych) nie spełniło wymagań normy w tym zakresie.

Działania WIIH: W przypadku **17** wyrobów inspektorzy WIIH wydali decyzje na podstawie art. 40k ust. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności[5], tj. czasowo zakazali dalszego udostępniania wyrobu niespełniającego wymagań. W **13** przypadkach skierowano zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do organów ścigania, ze względu na wprowadzenie do obrotu wyrobu niezgodnego z zasadniczymi wymaganiami (art. 45-47b ustawy o systemie oceny zgodności). W przypadku **156** wyrobów, już na etapie kontroli, inspektorzy umożliwili przedsiębiorcom podjęcie dobrowolnych działań naprawczych, mających na celu usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych w związku z niespełnianiem przez wyrób wymagań, które nie wpływały bezpośrednio na bezpieczeństwo użytkownika i nie stwarzały poważnego zagrożenia (np. brak lub nieprawidłowo sporządzona

[5] Dz. U. z 2014 r., poz. 1465, z późn. zm., zwanej dalej: „ustawą o systemie oceny zgodności".

instrukcja użytkowania, brak lub nieprawidłowe oznakowanie CE, brak deklaracji zgodności WE lub certyfikatu oceny typu WE). W **92** przypadkach dobrowolne działania naprawcze zostały podjęte. W **20** przypadkach kontrolowani przedsiębiorcy wycofali zakwestionowany wyrób z obrotu.

Działania Prezesa UOKiK: W przypadku **81** wyrobów skierowano wniosek do Prezesa UOKiK o wszczęcie postępowania administracyjnego. Dotychczas wszczęto **14** postępowań administracyjnych wobec **11** przedsiębiorców. W większości przypadków jednym postępowaniem administracyjnym objętych jest kilka wyrobów. W wyniku wszczęcia postępowań administracyjnych dobrowolne działania naprawcze podjęto w **9** przypadkach. Przed wszczęciem postępowania administracyjnego, podczas czynności wyjaśniających, dobrowolne działania naprawcze podjęło **7** przedsiębiorców. W przypadku **2** spraw trwają czynności wyjaśniające. W **5** przypadkach nie wszczęto postępowań administracyjnych ze względu na zakwalifikowanie wyrobu jako zabawki lub uzyskaniu informacji, że przedsiębiorcy skutecznie wycofali odblaski niespełniające wymagań ze sprzedaży.

Wnioski: była to pierwsza kontrola akcesoriów odblaskowych na taką skalę, w trakcie której przeprowadzono badania laboratoryjne najważniejszych parametrów. Kontrola Inspekcji Handlowej w obszarze spełniania przez akcesoria odblaskowe zasadniczych wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki przyczyniła się do podwyższenia świadomości na temat obowiązujących przepisów wśród przedsiębiorców wprowadzających tego rodzaju wyroby do obrotu. W przeważającej większości przypadków przedsiębiorcy nie posiadali podstawowej wiedzy na temat przepisów obowiązujących w tym zakresie. Co więcej, większość przedsiębiorców nie uważała akcesoriów odblaskowych za środki ochrony indywidualnej objęte wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki. Zdarzyły się także przypadki, kiedy przedsiębiorca kwalifikował akcesorium odblaskowe do niewłaściwej kategorii środków ochrony indywidualnej. Skutkowało to brakiem przeprowadzenia odpowiedniej procedury oceny zgodności, tj. z udziałem niezależnej, akredytowanej jednostki notyfikowanej, która potwierdziłaby spełnienie stosownych wymagań. Ponadto kontrola potwierdziła, że przedsiębiorcy oferujący akcesoria odblaskowe konsumentom nie dochowują należytej staranności w kwestii oznakowania tych wyrobów.

Problemem podczas kontroli było wytypowanie wskazanej w programie kontroli liczby akcesoriów odblaskowych ze względu na powtarzające się modele wyrobów na terenie całego kraju. Na rynku, w przeważającej większości dominują gadżety, które przypominają odblaski, ale nie powinny być używane przez konsumentów jako akcesoria odblaskowe, ze względu na niespełnianie podstawowych wymagań prawnych i technicznych. Niestety, wiele spośród gadżetów przypominających akcesoria odblaskowe jest sprzedawana z informacją sugerującą użytkownikowi, że są to pełnowartościowe akcesoria odblaskowe a ich noszenie podnosi widzialność na drodze. Jednakże, w toku kontroli wielokrotnie stwierdzano, że są to gadżety niespełniające wymagań, np. co do wielkości i właściwości powierzchni odbijającej światło.

Podsumowanie kontroli: była to pierwsza kontrola tej grupy wyrobów na rynku przeprowadzona przez Inspekcję Handlową. Zakwestionowano łącznie 203 wyroby (89,8 proc. ogółu skontrolowanych). Skala stwierdzonych niezgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki jest niezwykle wysoka. Główną przyczyną nieprawidłowości jest nieznajomość przepisów wśród przedsiębiorców wprowadzających akcesoria odblaskowe do obrotu. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rynku, zarówno przedsiębiorców oferujących w swojej ofercie handlowej akcesoria odblaskowe, jak i konsumentów będących użytkownikami tych wyrobów, dla każdej z tych grup opracowano przewodnik, mający na celu wyjaśnienie czym są odblaski i jakie

wymagania powinny spełniać, aby zapewnić nam właściwą widzialność po zmroku. Spopularyzowanie wyników kontroli oraz opracowanych publikacji powinno znacząco wpłynąć na poprawę jakości i wzrost udziału bezpiecznych odblasków w obrocie, tj. takich, które spełniają wymagania określone w stosownych przepisach, a co za tym idzie zwiększają widzialność ich użytkowników na drogach.

Sporządziła: Alicja Liszewska
Departament Nadzoru Rynku

Data sporządzenia: 05.05.2015 r.